

SRBSKO – základné údaje

Základné údaje:

Oficiálny názov krajiny:	Republika Srbska/Srbská republika
Hlavné mesto:	Belehrad
Počet obyvateľov:	7 498 000 (bez obyvateľov Kosova – posledný cenzus z roku 2002)
Rozloha:	88 361 km ² – bez Kosova 77 512 km ²
Úradný jazyk:	srbský/ v úradnom, ale aj bežnom styku sa ako písmo používa cyrilika a latinka
Mena:	dinár (RSD) (1RSD – 100 para) Výmenný kurz: 1 EUR = 105,3 RSD (k 26.7.2010)
Demografické údaje:	Srbi (82,86%), Maďari (3,91%), Bosniaci (2,11%), Rómovia (1,44%), Chorváti (0,94%), Čiernohorci (0,92%), Albánci (0,82%), Slováci (0,79%), Vlasi (0,53%). Rumuni (0,46%), - podľa údajov z 3/2002
Náboženstvo:	pravoslávni (85%), moslimi (3,2%), rímsko- katolíci (5,5%), evanjelici (1%) – bez Kosova

Administratívny a politický systém:

Štátne zriadenie:	parlamentná demokracia – jednokomorový parlament - Skupština Srbska – 250 poslancov
Hlava štátu:	prezident Srbska: Boris Tadić (Demokratická strana), volený občanmi 15.2.2008 na obdobie 5 rokov

Zloženie vlády:

vláda bola vymenovaná 11.6.2008

Mirko Cvetković - DS

predseda vlády

Ivica Dačić – SPS

prvý podpredseda vlády a minister vnútra

Mladjan Dinkić – G17Plus

podpredseda vlády a minister hospodárstva

Božidar Djelić – DS

podpredseda vlády pre európsku integráciu
a minister pre vedu a technologický rozvoj

Jovan Krkobabić - PUPS

podpredseda vlády zodpovedný za sociálnu politiku

Vuk Jeremić - DS

minister zahraničných vecí

Dragan Šutanovac – DS

minister obrany

Snežana Malović – DS

minister spravodlivosti

Diana Dragutinović – DS

minister financí

Milan Marković - DS

minister pre štátnu správu a miestnu samosprávu

Petar Škundrić – SPS

minister baníctva a energetiky

Tomica Milosavljević – G17Plus

minister zdravotníctva

Milutin Mrkonjić – SPS

minister pre infraštruktúru

Oliver Dulić – DS

minister životného prostredia

Zdravko Obradović – SPS

minister školstva

Jasna Matić – G17Plus

minister telekomunikácií a informačnej spoločnosti

Verica Kalanović – G17Plus

minister pre Národný investičný plán

Slobodan Milosavljević – G17Plus

minister obchodu a služieb

Saša Dragin – DS

minister pôdohospodárstva, lesníctva a vodohospodárstva

Rasim Ljajić – SDP

minister práce a sociálních vecí

Goran Bogdanović – DS

minister pre Kosovo a Metohiju

Snežana Samardžić Marković – G17Plus minister pre šport a mládež

Srdjan Srečković – SPO

minister pre diasporu

Nebojša Bradić – G17Plus

minister kultúry

Bogoljub Šijaković - DS

minister pre náboženstvo

Svetozar Čiplić – DS

minister pre ľudské a menšinové práva

Sulejman Ugljanin – SDA

minister bez portfólia

Parlamentné strany a hnutia: 250 mandátov

Koalícia:

Za Európske Srbsko (ZES, líder Boris Tadić)

102 mandátov

Demokratická Strana (DS-64), Liga sociálnych demokratov Vojvodiny (LSV-5), Sociálno-demokratická strana Srbska (SDP-4), Srbské hnutie obnovy (SPO-4), Demokratická liga Chorvátov vo Vojvodine (DSHV-1), G17 Plus (21), Spoločne za Šumadiju (ZZS-2), nezávislý (1)

Koalícia SPS-PUPS-JS

20 mandátov

Socialistická strana Srbska (SPS-12), Strana penzistov Srbska (PUPS-5), Jednotné Srbsko (JS-4), Hnutie veteránov Srbska (MVS-1)

Etnické a menšinové skupiny

7 mandátov

Aliancia Maďarov vo Vojvodine (SVM-4), Strana demokratickej akcie v Sandžaku (SDA S-1), Bosniacka demokratická strana v Sandžaku (BDSS-1), Kresťanská demokratická strana Srbska (DHSS-1)

Opozícia:

Srbská radikálna strana

77 mandátov

Rozdelila sa na Srbská radikálna strana (SRS-56), Srbská pokroková strana (SNS-21),

Koalícia demokratickej strany Srbska a Nového Srbska	30 mandátov
Demokratická strana Srbska (DSS-21), Nové Srbsko(NS-9)	
Liberálna demokratická strana	12 mandátov
Rómska demokratická ľavica (DLR)	1 mandát
Strana za demokratickú akciu (PzDD)	1 mandát

Administratívne členenie Srbska

Srbsko sa na najvyššej úrovni delí na:

dva autonómne kraje (autonómne pokrajiny; j.č. srb. autonomna pokrajina):

Autonómny kraj Vojvodina, skrátene Vojvodina, s hlavným mestom Nový Sad

Autonómny kraj Kosovo a Metohija (alebo nepresne Kosovský autonómny kraj), skrátene Kosovo a Metohija (alebo nepresne Kosovo), s hlavným mestom Priština (Prishtina), ktorý je v súčasnosti pod názvom "Kosovo" pod medzinárodnou správou a ktorý sa 17. februára 2008 vyhlásil za zvrchovanú Kosovskú republiku

a zvyšné územie, pričom však toto zvyšné územie, tzv. Centrálné Srbsko, netvorí špeciálnu administratívnu jednotku

Na nižšej úrovni sa Srbsko delí na obvody (srb. okrug):

vo Vojvodinskom autonómnom kraji:

Juhobáčsky obvod
 Juhobanátsky obvod
 Severobáčsky obvod
 Severobanátsky obvod
 Stredobanátsky obvod
 Srijemský obvod
 Západobáčsky obvod

v Centrálnom Srbsku:

Mesto Belehrad
 Borský obvod
 Braničevský obvod
 Jablanický obvod
 Kolubarský obvod
 Mačviansky obvod
 Moravický obvod
 Nišavský obvod
 Pčinjský obvod
 Pirotský obvod
 Podunajský obvod

Pomoravský obvod
Rasinský obvod
Rašský obvod
Šumadijský obvod
Toplický obvod
Zaječarský obvod
Zlatiborský obvod

v Kosove (Autonómnom kraji Kosovo a Metohija):

Obvod Gjakova (Đakovický obvod)
Obvod Gjilan (Gnjilanský obvod)
Obvod Mitrovica (Kosovskomitrovický obvod)
Obvod Peja (Pečský obvod)
Obvod Prishtinë (Prištinský obvod)
Obvod Prizreni (Prizrenský obvod)
Obvod Ferizaji (Uroševacký obvod)

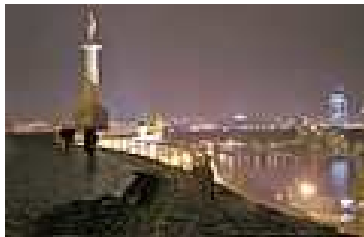
mapa Administratívneho rozdelenia Srbska podľa zákona z roku 1992

Obvody sa zas delia na obce (po srbsky j.č. "opština"). Srbské "obce" sa napriek svojmu názvu svojou veľkosťou, ako aj skutočnosťou, že zahŕňajú mestá a dediny, prakticky podobajú skôr slovenským okresom.

Belehrad:

Mesto leží na sútoku riek Sáva a Dunaj. Je politickým a administratívnym centrom Srbska. Počet obyvateľov mesta sa odhaduje v rozmedzí od 1,8 – 2,5 milióna obyvateľov. Je významným dopravným (dôležitá križovatka cestná a železničná, letisko a prístav medzinárodného významu). a komunikačným centrom. Je dôležitým poľnohospodárskym a priemyselným centrom (železo, kovy, elektronika). Splňa dôležitú funkciu z hľadiska obchodu a bankovníctva. Oblasť „veľkého Belehradu“, s mestami Smeredevo a Pančevo, je slobodnou obchodnou zónou na brehoch Dunaja a vytvorí 30% z celého srbského HDP. Belehrad má štatút zvláštnej administratívnej jednotky v Srbsku s vlastným autonómnym starostom a mestskou vládou. Je rozdelený do 17 územných celkov. Oficiálna stránka mesta je www.begrad.rs.

Poloha, podnebie

Srbsko sa nachádza v centrálnej časti Balkánskeho polostrova na najdôležitejšej trase spájajúcej Európu s Áziou. Je považované za križovatku Európy. Medzinárodné cesty a železničné trate križujúce Srbsko vytvárajú najkratšie spojenie medzi Západnou a Strednou Európou na jednej strane a Blízkym Východom, Áziou a Afrikou na strane druhej. To dáva krajine značný geopolitický význam. Cesty smerom na juh s rozdeľujú pri meste Niš, pričom jedna nasleduje údolia riek Vardar a Južná Morava smerom na Thessaloniki a druhá riekou Nisava smerom na Sofiu a Istanbul. Srbské rieky patria k povodiam Čierneho, Jadranského a Egejského mora. Tri z nich: Dunaj, Sáva a Tisa sú splavné. Najdlhšou je Dunaj, ktorý pretečie v Srbsku 588 km zo svojej celkovej dĺžky 2 857 km. Povodie Dunaja bolo pre Srbsko vždy dôležité. Po spustení kanálu Rýn – Main – Dunaj v roku 1992 sa prístavy Čierneho mora, Blízkeho a Ďalekého Východu značne priblížili Európe. Srbsko je spojené s Jadranským morom a Čiernou Horou železničnou traťou Belehrad – Bar.

Severné Srbsko je prevažne rovné, kým jeho stredná a južná časť je hornatá. Roviny sú prevažne vo Vojvodine. 55 percent srbského územia tvorí obrábatelná pôda a 27 percent územia je zalesneného. Pätnásť vrchov presahuje výšku 2000 metrov a najvyšší je Djeravica v Pohorí Prokletje s výškou 2656 m. Na východe má Srbsko hranicu s Bulharskom, na severovýchode s Rumunskom, na severe s Maďarskom na západe s Chorvátskom a Bosnou a Hercegovinou, na juhozápade s Čiernou Horou a na juhu s Albánskom a Macedónskom.

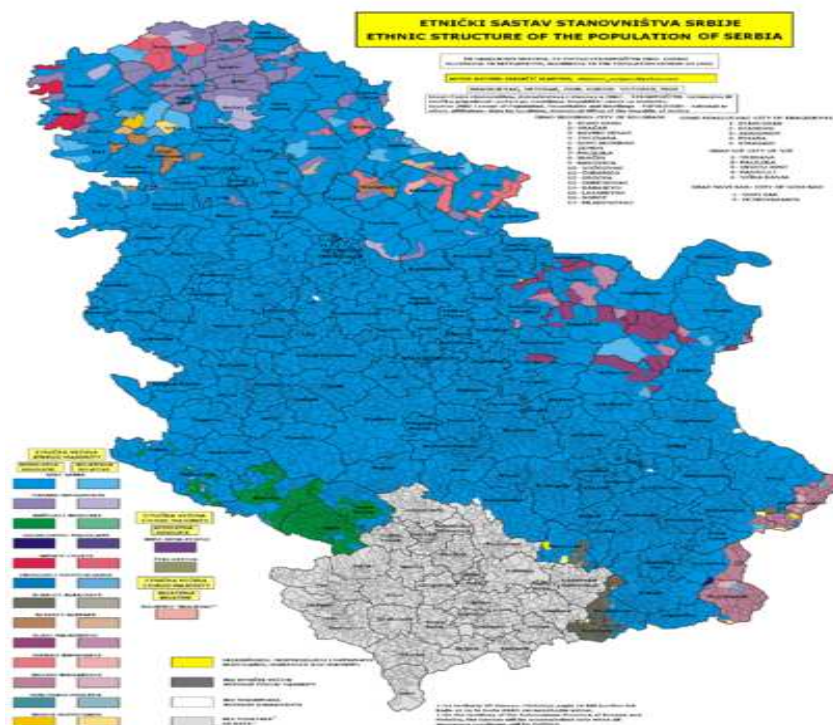
Obyvateľstvo, náboženstvo

Etnická skladba obyvateľstva je rôznorodá, čo je dôsledkom búrlivého vývoja v minulosti. Prevažnú väčšinu obyvateľstva krajiny tvoria Srbi, ale okrem nich na ich území žije 37 iných etník. Všetci obyvatelia majú rovnaké práva a povinnosti, štát garantuje etnickú rovnosť. Ústava srbskej republiky garantuje práva menšín v súlade najvyššími medzinárodnými štandardmi. Posledné sčítanie obyvateľstva sa uskutočnilo v roku 2002 – výsledky vyššie. Hlavným náboženstvom je pravoslávie, ktoré vyznávajú Srbi. Srbské pravoslávne náboženstvo, ktoré je autonómne od roku 1219, hralo veľmi dôležitú úlohu v budovaní a uchovávaní srbskej národnej identity. Okrem pravoslávnych Srbov existujú v krajine ešte náboženské komunity moslimov, rímskych katolíkov, protestantov, židov a ďalších.

Národnostné menšiny

Štruktúra obyvateľstva Srbska je heterogénna. Najpočetnejšími národnostnými menšinami sú Maďari, Albánci a Bošniaci. Podľa sčítania z roku 2002 žije na území Srbska (bez Kosova) 1 135 000 príslušníkov národnostných menšín. Najväčší počet z nich žije v AO Vojvodina. Maďari (290 207), Chorváti (56 645), Slováci (56 637), Rumuni (30,419), Rómovia (29,057) Bunjevci (19,766), Rutheni (15,626), Macedónci (11,785), Ukrajinci (4, 635), Nemci (3,154), Česi (1, 648), a iní. Okrem Vojvodiny žijú na ostatnom území Srbska Albánci (59 952) Bošniaci (135,670), Bulhari (18,839), Vlasi (39,953), Gorani (3,975), Macedónci (14,062), Moslimovia (15,869), Rómovia (79,136), Chorváti (14,569) a iní.

Najpočetnejšia skupina etnických Albáncov žije v južnej srbskej provincii Kosovo – Metohija. Je ťažké určiť presný počet koľko ich tam žije z viacerých dôvodov aj kvôli tomu, že v Kosove sa posledný cenzus konal v roku 1981, ďalší v roku 1991 bojkotovali. Tiež je to z dôvodu ozbrojeného konfliktu, migrácie veľkého počtu Srbov a členov iných menšín z provincie a tiež príchodu desiatok tisíc Albáncov z Albánska. Všetky tieto okolnosti výrazne zmenili etnickú skladbu v Kosove.

Utečenci v Srbsku

Vojna v Chorvátsku a BaH prinútila mnohým občanov srbskej národnosti stať sa utečencami z týchto republík do materskej krajiny. Rôzne zdroje hovoria o číslach v rozmedzí 350 000 – 800 000 utečencov a vnútorne premiestnených osôb (IDP – Internally displaced persons – utečencov z Kosova). Po kosovskom konflikte bolo 200 000 ľudí v Srbsku registrovaných ako IDP.

V apríli 2001 Srbský úrad pre utečencov s spoluprácou s UNHCR (Vysoký komisár OSN pre utečencov) znovu registrovali utečencov a iných, ktorí prišli do Srbska v dôsledku vojny. Zaregistrovali 451 980 ľudí v Srbsku, štatút utečencov dostalo 377 731 z nich zatiaľ čo ostatní nespĺnili nevyhnutné podmienky, ktoré si vyžaduje medzinárodné právo. Najviac utečencov 63% bolo z Chorvátska, zvyšok z Bosny a Hercegoviny.

Najvyšší počet utečencov bol zaznamenaný vo Vojvodine, v Belehrade a v regiónoch Loznica a Šabac. Vysídlení z Kosova a Metochije sa usadili v centrálnom Srbsku s najväčšou koncentráciou v Belehrade, Kraljeve, Kragujevaci, Niši, Smeredve, Kruševaci, Leskovaci a vo Vranji.

Počet približne 140 000 utečencov registrovaných v súčasnosti neznamena, že ich je dvakrát menej ako v roku 2001, ale, že cca 100 000 z nich získalo občianstvo, a niektorí sa vrátili do svojich alebo tretích krajín.

Problém utečencov sa riešil a rieši tromi nasledujúcimi spôsobmi:

- Návrat do spoločenstva z ktorého ušli
- Integrácia do komunity, v ktorej sa usídlili po úteku
- Emigrácia do tretej krajiny